

ОСОБИСТІСНЕ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ПРИВАТНОГО ЗЗСО В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОГО ТЬЮТОРСКОГО СУПРОВОДУ

В умовах еволюції соціальної реальності, детермінованої глобалізаційним впливом та стрімким науково-технічним поступом, інститути сім'ї та батьківства також зазнають очевидних змін. Україною шириться загальноєвропейська тенденція зміни патріархального укладу сім'ї на партнерську, іншими стають моделі виховання дітей, ставлення та вимоги до них, трансформуються підходи до застосування винагород та санкцій, що у сукупності впливає на процес соціалізації дітей.

У своїй праці «Діти при владі жажливі плоди ліберального виховання», яка стала своєрідним педагогічним бестселером, шведський психіатр Девід Еберхард наводить приклад двох найпоширеніших небезпечних крайностей, які зустрічаються у вихованні сучасних дітей: авторитарний диктат (нівелювання та ігнорування інтересів дітей, постійний примус до безапеляційного виконання завдань батьків, посилений жорсткою системою покарань) та ліберальне потурання (вседозволена поведінка дитини, відсутність меж допустимого, виконання батьками будь-якої забаганки дитини).

І якщо перший підхід поступово відходить у літа, то другий набирає популярності серед молодих батьків, що, за словами Д. Еберхарда, призводить до того, що «батьки більше не поведуться як відповідальні дорослі. Вони ставлять себе на один щабель з дітьми, не наважуючись перечити їм і встановлювати межі. Вони більше не приймають ніяких рішень, а хочуть бути такими ж крутими, просунутими бунтарями, як їхні діти. Тепер наше суспільство складається тільки з одних тінейджерів».

У поєднанні із певним абстрагуванням батьків від функцій виховання, їхньою потребою більше часу витратити на отримання ресурсів, необхідних для досягнення бажаного соціально-економічного становища сім'ї, на практиці інститут

сім'ї перестає бути ефективним інститутом соціалізації дитини, оскільки розвивається первинне його призначення: завдяки заохочуванню певної поведінки дитини і покаранням за порушення правил, формувати у свідомості дитини певну систему норм і цінностей.

У зв'язку із цим все більшою популярністю починають користуватися заклади освіти, як дошкільні, так і загальноосвітні, із режимом повного дня, коли в межах однієї освітньої інституції дитина отримує як інтелектуальне академічне зростання, так і додатковий мистецький, культурний, спортивний і навіть соціальний розвиток. Переважно такі заклади освіти є приватними, і пропонують для підсилення батьківського виховання послуги соціально-педагогічного супроводу становлення особистості дитини, забезпечуючи таким чином необхідну соціалізацію дітей.

Аналіз ринку недержавної середньої освіти України дає можливість визначати тьюторинг як найбільш популярний різновид педагогічного супроводу зростаючої особистості молодшого школяра.

Погоджуючись із Т. Серковою, яка наголошувала, що власне технологія тьюторського супроводу не є новою, і до інституціоналізації у такій формі мала назву педагогічної підтримки, все ж на кожному етапі цивілізаційного поступу людства її зміст певним чином різнився [5].

В умовах сьогодення, як правильно наголошує на цьому Є. Колосова, попит на тьюторство детермінує антропологічний дефіцит в освіті, який є «браком особистості присутності» у ній людини, є браком людського у всесвітньому сенсі соціальності, браком відповідальності за власну освіту [1].

Українська дослідниця Л. Шеїна констатує, що тьюторство є соціально-педагогічним супроводом, у межах якого соціальна робота спрямована на інтелектуальний пошук індивідуума, супровід його інтересів до оволодіння певними знаннями та формуванню у нього практичних навичок, а не роботу із важкими випадками соціальної дезорієнтації [7].

Такий тьюторський супровід сприяє адаптації здобувача освіти до соціуму, його цінностей і правил безпечного співіснування та саморозвитку у найрізноманітніших напрямках.

Поділяємо думку Л. Шеїної про те, що тьютор у початковій школі є конкретизованим агентом соціалізації, на якого покладено відповідальність здійснювати процес соціальної практики – особливий тип гуманітарного педагогічного супроводу процесу індивідуалізації.

Ю. Шевченко та Н. Меркулова вказують, що провідною функцією тьютора і відповідно ключовим завданням тьюторського супроводу є посилення виховного потенціалу закладу загальної середньої освіти, забезпечення персонального психолого-педагогічного супроводу усіх здобувачів освіти [6].

Дещо під іншим кутом зору на зміст тьюторської діяльності орієнтується О. Лобачова, яка у своїх наукових доробках, визначає тьюторський супровід як взаємодію тьютора і тьюторанта, в ході якої останній отримує допомогу і підтримку у розв'язанні морально-духовних проблем. У такій взаємодії, як зазначає дослідниця, відбувається безперервне і послідовне продуктивне моральне зростання особистості молодшого школяра [2].

У цьому ж контексті є цінним є погляд Л. Москальової на тьюторський супровід, яка визначає останній як базовий елемент буття зростаючої особистості. Дослідниця наголошує, що такий вид педагогічного супроводу має усі ознаки цілісності за параметрами єдиної системи цінностей, змісту та результатів суголосної взаємодії педагога-наставника і школяра-тьюторанта у спільній діяльності, комунікативних процесах, у їх взаємовідносинах, у цілому [3].

В умовах неперервного тьюторського супроводу відбувається духовно-моральне зростання особистості, яке пов'язане із ціннісною сферою як школяра, так і її сім'ї, родини та народу.

Розуміючи психологомісткість тьюторського супроводу молодших школярів, детерміновану потребою створювати умови для рефлексії тьюторантом результатів руху до мети, такий взаємодії категорично не можна бути жорсткою, натомість вона має набувати діагностико-рекомендувального характеру [4].

Здійснювати тьюторський супровіді особистісного зростання молодших школярів варто за допомогою арсеналу дієвих методів: тьюторських бесід та годин (інтро на початку

тижня, рефлексія – наприкінці), тьюторіалів (як індивідуальних, так і групових), тьюторських майстерень, психолого-педагогічних тренінгів, інтерактивних занять, спрямованих на формування окремих навичок у межах соціальної, громадянської, здоров'язбережувальної компетентностей.

Можна також використовувати методи тьюторської діяльності, запропоновані Д. Клаттербаком, до яких належать командний коучинг, індивідуальний коучинг, тімбілдінг та фасилітація.

Зрештою, при організації тьюторського супроводу молодших школярів варто акцентувати увагу на цінностях та інтересах тьюторантів, оскільки у сукупності із метою та результатами спільної діяльності, вони є системоутворчим чинником такого виду педагогічного наставництва. Лише за таких умов тьюторський супровід продукуватиме у молодших школярів систему моральних вчинків, стане основою регуляції поведінки тьюторантів відповідно до соціальних, моральних та культурних норм суспільства, його ціннісної сфери.

Література

1. Колосова Е.Б. Тьютор как новая профессия в образовании. – Реализация принципа технологичности в образовательном процессе современной школы: сборник статей/ М.: ГАОУ ВПО МИОО, 2012. – с.38-50.
2. Лобачева О. Тьюторское сопровождение воспитания доброты у детей младшего школьного возраста в детском доме: автореф. дис. ... канд. пед. н.: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования». Смоленск, 2011. 22 с.
3. Москальова Л. Ю. Тьюторський супровід у закладах освіти як стратегія духовно-морального розвитку особистості / Л. Ю. Москальова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць. – 2019. – Вип. 1(88). – С. 114-122.
4. Семененко І. Є. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття "педагогічний супровід" / І. Є. Семененко // Педагогіка та психологія. - 2015. - Вип. 49. - С. 34-43. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_pe+d_2015_49_6
5. Серкова Т. П. Тьюторство в процессе обучения / Т. П.

Серкова // Химия в школе. – 2010. - № 2. – С. 2-5

6. Шевченко Ю. В., Меркулова Н. В. Специфіка тьюторського супроводу в умовах закладу загальної середньої освіти // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2019. – Т. 1. – №. 62. – С. 143-146.

7. Шеїна Л. О. Тьюторство як комплексний соціальний психолого-педагогічний феномен / Л. О. Шеїна // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2014. – № 4. – С. 231–238.